Ara Pirineus, 03/04/21

82 anys de la Retirada a Cerdanya

Un bon moment per obrir els registres de defuncions i publicar els noms de centenars de persones que van morir injustament

Ara fa vuitanta-dos anys, Cerdanya era l'escenari d'un dels episodis de la història d'Espanya. Entre febrer i març de 1939 passaren per la nostra comarca uns 60.000 exiliats republicans, era la Retirada. A Cerdanya, la commemoració de la Retirada és pràcticament inexistent i és flagrant com entre la Baixa i l'Alta Cerdanya hi ha una diferència considerable en el tractament d'aquest tema. M'atreviria a dir que a l'Alta Cerdanya tothom sap què és la Retirada. Fins i tot els més joves n'han sentit a parlar, n'han fet treballs a l'escola o han visitat el Memorial del Camp de Ribesaltes. Potser se'n parla més per motius d'identitat, ja que una part considerable dels cognoms del departament dels Pirineus-Orientals troba el seu origen en la Retirada.

A més, és freqüent trobar estudis, exposicions o publicacions que treballen el tema. Per exemple a finals del 2020 es va estrenar el film d'animació 'Josep', que ressegueix la història del sindicalista i dibuixant Josep Bartolí durant la seva estada als camps de refugiats de la Catalunya nord. La pel·lícula s'ha endut nombrosos premis, entre ells, el Cèsar a millor film d'animació.

A casa nostra, la publicació 'La retirada en février 1939,

La Cerdagne se souvient' de la historiadora Frédérique Berlic continua essent el llibre de referència sobre el tema, però recentment s'ha fet un pas més. Durant la celebració de les IV Jornades d'Estudis Comarcals de Cerdanya, els historiadors Jean-Louis Blanchon i Martí Solé Irla van presentar un treball sobre el monument a l'exili espanyol a Enveig que custodia les restes de cinquanta-quatre republicans morts durant la Retirada. En aquest treball que es publicarà pròximament a la revista Era, els autors han recollit els noms, cognoms i procedència de cadascun dels morts inscrits al registre de l'Ajuntament d'Enveig. Un treball fonamental per treure de l'oblit aquestes persones.

Com a Enveig, en altres cementiris de la comarca reposen republicans morts durant la Retirada. És important que se'n parli, que es treballi el tema i que sobretot s'identifiquin les persones que van perdre la vida a la nostra comarca perquè potser hi ha algú que les busca. Ara fa vuitanta-dos anys de la Retirada a Cerdanya, un bon moment per obrir els registres de defuncions i publicar els noms de centenars de persones que van morir injustament camí de l'exili.